

การศึกษาการนิเทศแบบสอนแนะในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

Studying of Coaching Supervision in the schools Under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 4

ทิพากร กิ่งมิ่งแฮ¹, สุวัฒน์ จุลสุวรรณ²

Tipakorn Kingminghae¹, Suwat Julsuwan²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 375 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินองค์ประกอบและองค์ประกอบย่อยของการนิเทศแบบสอนแนะ และแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะในสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.330 ถึง 0.904 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.989 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. องค์ประกอบและองค์ประกอบย่อยของการนิเทศแบบสอนแนะ มี 3 องค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบย่อย คือ องค์ประกอบที่ 1 การเตรียมการก่อนการนิเทศแบบสอนแนะ มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การสร้างองค์ความรู้ 2) การสร้างทีมงาน 3) การมีองค์ประกอบของทีมงานคุณภาพ 4) การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษา 5) การวางแผนและเครื่องมือการนิเทศ องค์ประกอบที่ 2 การดำเนินการนิเทศแบบสอนแนะ มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การศึกษาต้นทุนเดิม 2) การให้ผู้รับการนิเทศประเมินการทำงานของตนเอง และ 3) การต่อยอดประสบการณ์ และองค์ประกอบที่ 3 การสรุปผลการนิเทศแบบสอนแนะ มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การสรุปผลการนิเทศแบบสอนแนะ และ 2) การวางแผนการนิเทศแบบสอนแนะครั้งต่อไป

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศแบบสอนแนะในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบสอนแนะโดยภาพ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ศึกษานิเทศก์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Asst. Prof. Dr., Faculty of Education, Mahasarakham University

รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบัน, สภาพที่พึงประสงค์, การนิเทศแบบสอนแนะ

Abstract

This purposes of this research were 1) to study about the elements of the coaching supervision for the schools under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 4, 2) to study about the current and desirable condition of coaching supervision in the schools under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 4. The samples of the study comprised of 375 administrators and the teachers in the schools under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 4 were selected by Stratified Random Sampling. The research instruments were an evaluation form of the elements and sub elements of the coaching supervision and a questionnaire on the current and desirable condition of coaching supervision in the schools. The questionnaire obtained the discrimination ranging from 0.330 to 0.904 and the reliability of 0.989. The statistics used consisted of frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that:

1. The coaching supervision had 3 main elements and 10 sub elements such as: The first element was the preparation before coaching supervision had 5 sub elements comprised 1) Knowledge creation. 2) Team creation. 3) The elements of quality team. 4) The information of school creation. 5) The planning and equipment of coaching supervision. The second element was the performance of the coaching supervision had 3 sub elements consisted of 1) The studying the current status. 2) The persons who had supervised evaluate their work. 3) Experience development. The third element was the summary of coaching supervision had 2 sub elements consisted of 1) The summary of coaching supervision. 2) The planning for next supervision.

2. The current condition of the overall coaching supervision was at a high level. When considering each element, it was found that all components were at high level. The desirable condition of overall coaching supervision was at the highest level. When considering each element, it was found that all components were at the highest level.

Keywords: Current Condition, Desirable Condition, Coaching Supervision

บทนำ

การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครู ซึ่งเป็นผู้สอนหลักในระบบโรงเรียน สำหรับความหมายของการนิเทศการศึกษาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีจุดเน้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละยุคสมัย อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงแต่ละยุคคนมีจุดมุ่งหมายตรงกันนั่นก็คือต้องการปรับปรุงการสอนของครูให้มีคุณภาพมากขึ้น (สุทธนู ศรีไสย์, 2549: 1) การนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมที่จะสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความสามารถเป็นอย่างมาก เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญในการที่จะผลักดันให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายได้ ต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรมวิชาการ, 2543: 1)

ในอดีตการนิเทศการศึกษาเป็นการนิเทศจากบุคคลภายนอกสถานศึกษาเป็นหลัก แต่ปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งบุคลากรที่เป็นผู้ให้การนิเทศภายนอกมีไม่เพียงพอ ส่งผลให้การนิเทศไม่ทั่วถึง นอกจากนี้สภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่งแตกต่างกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องแสวงหากระบวนการซึ่งจะช่วยครูให้พัฒนาก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะแวดล้อมและสังคมไทยที่มีวิวัฒนาการอย่างรวดเร็ว อีกทั้งบุคลากรในสถานศึกษาควรมีการตื่นตัวและปรับตัวเองให้พัฒนา โดยใช้หลักการนิเทศพึ่งตนเองโดยบุคลากรในสถานศึกษาเป็นหลัก (ซารี มณีศรี, 2550: 201 – 202)

รูปแบบการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพในด้านความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมีหลากหลายรูปแบบ งาน

วิจัยของ Joyce and Showers (2002) แสดงให้เห็นว่าครูที่เรียนรู้เพียงทฤษฎีและดูครูต้นแบบสอนจะนำไปใช้จริงในชั้นเรียนได้น้อย แต่ครูที่มีโอกาสฝึกปฏิบัติในสถานการณ์การทดลองที่ไม่เสี่ยงต่อความล้มเหลวจะพัฒนาทักษะได้มากกว่า โดยทั้งสองได้นำเสนอวิธีการพัฒนาครูที่เรียกว่า การสอนแนะ (coaching) ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาครูผ่านการเรียนรู้ในงานโดยผ่านการทำงานร่วมกัน การศึกษาร่วมกันเป็นทีม การแก้ปัญหาด้วยกันจนสามารถนำประสบการณ์ไปใช้จริงในห้องเรียนของตนเองได้ การสอนแนะถือเป็นวิธีที่ช่วยถ่ายทอดการเรียนรู้หรือทักษะใหม่ไปสู่การปฏิบัติได้และทำให้บุคคลมีความรู้และทักษะใหม่ที่คงทนกว่าการใช้วิธีอื่น สอดคล้องกับ Diaz - Maggioli, (2004) ที่สรุปว่าการพัฒนาครูโดยการฝึกอบรม ครูไม่สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้อบรมลงสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการจัดการศึกษาน้อยมาก

ในปัจจุบันการสอนแนะเริ่มได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมีการนำมาใช้ในวงการธุรกิจ การบริหาร การกีฬา และการศึกษา โดยจัดแบ่งออกเป็นหลายประเภท แต่ละประเภทมีรูปแบบเฉพาะตัวที่มีกระบวนการที่แตกต่างกัน ในการศึกษาได้นำการสอนแนะมาใช้ในกระบวนการนิเทศ เรียกว่า การนิเทศแบบสอนแนะ ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน พัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพการทำงานของครู โดยมีเป้าหมาย 3 ประการ คือ การแก้ปัญหาในการทำงาน การพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน และการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการทำงาน โดยการแนะนำวิธีปฏิบัติงานที่ดีเพื่อพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและความสามารถในการทำงานจากผู้อำนวยการหรือการเรียนรู้ร่วมกันไปพร้อมๆ กับการปฏิบัติงาน (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: 1)

จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ในปีการศึกษา 2558 เมื่อพิจารณาผลเฉลี่ยทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของปีการศึกษา 2557 9.59 ต่ำกว่าระดับสังกัด สพฐ. 6.70 และ ต่ำกว่า ระดับประเทศ 8.49 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตามแผนยุทธศาสตร์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ ที่จะทำให้ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2557 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 รวมเฉลี่ย ไม่น้อยกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทั้งรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ และรวมเฉลี่ยทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานของครูมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการจึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศโดยใช้กระบวนการสอนแนะ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะพัฒนาการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาสมรรถภาพการทำงานของครูโดยเน้นไปที่การทำงานให้ได้ตามเป้าหมายของงานนั้น หรือช่วยให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่และ/หรือได้รับการอบรมไปสู่การปฏิบัติได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: 9)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนแก้ปัญหาการดำเนินการนิเทศให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงสาเหตุของปัญหา และความสำคัญของการนิเทศ เกิดความร่วมมือ การส่งเสริม การสนับสนุน และการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู เพื่อที่จะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน พัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยให้ดียิ่งขึ้น สามารถยกระดับการศึกษาได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการนิเทศแบบสอนแนะ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษาพิเศษ หรืออาจารย์มหาวิทยาลัย โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน เพื่อยืนยันองค์ประกอบและองค์ประกอบย่อยของการนิเทศแบบสอนแนะ

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,772 คน จากโรงเรียน จำนวน 156 โรง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 43) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน แบ่งเป็นจากโรงเรียน

ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ จำนวน 52 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 220 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 103 คน

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย และแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามขั้นตอนของLikert (Best and Kahn, 1993: 246) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป จำนวน 2 ข้อคำถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ สถานภาพ และขนาดของโรงเรียน ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 37 ข้อคำถามการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดองค์ประกอบของการนิเทศแบบสอนแนะ และยืนยันองค์ประกอบที่ได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจหาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

3. ดำเนินการขอหนังสือเก็บข้อมูลจากทางคณะศึกษาศาสตร์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. ติดต่อประสานงานกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนโรงเรียนที่อยู่ไกลใช้วิธีการส่งทางไปรษณีย์

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศแบบสอนแนะ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ ร้อยละ แบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบของการนิเทศแบบสอนแนะ มี 3 องค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบย่อย คือ องค์ประกอบที่ 1

การเตรียมการก่อนการนิเทศแบบสอนแนะ มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การสร้างองค์ความรู้ 2) การสร้างทีมงาน 3) การมีองค์ประกอบของทีมงานคุณภาพ 4) การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษา 5) การวางแผนและเครื่องมือการนิเทศ องค์ประกอบที่ 2 การดำเนินการนิเทศแบบสอนแนะ มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การศึกษาต้นแบบ 2) การให้ผู้รับการนิเทศประเมินการทำงานของตนเอง และ 3) การต่อยอดประสบการณ์ และองค์ประกอบที่ 3 การสรุปผลการนิเทศแบบสอนแนะ มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การสรุปผลการนิเทศแบบสอนแนะ และ 2) การวางแผนการนิเทศแบบสอนแนะครั้งต่อไป ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเหมาะสมองค์ประกอบย่อยของการนิเทศแบบสอนแนะในแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุดทุก

ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเตรียมการก่อนการนิเทศแบบสอนแนะ ($\bar{X} = 4.84$) ด้านการสรุปผลการนิเทศแบบสอนแนะ ($\bar{X} = 4.80$) และด้านการดำเนินการนิเทศแบบสอนแนะ ($\bar{X} = 4.73$) ตามลำดับ

2. สภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบสอนแนะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การเตรียมการก่อนการนิเทศแบบสอนแนะ ($\bar{X} = 3.64$) การดำเนินการนิเทศแบบสอนแนะ ($\bar{X} = 3.61$) และการสรุปผลการนิเทศแบบสอนแนะ ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบย่อยในแต่ละองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเตรียมการก่อนการนิเทศแบบสอนแนะ องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีองค์ประกอบของทีมงานคุณภาพ ($\bar{X} = 3.73$) องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสร้างทีมงาน ($\bar{X} = 3.56$) ด้านการดำเนินการนิเทศแบบสอนแนะ องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การต่อยอดประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.70$) องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การให้ผู้รับการนิเทศประเมินการทำงานของตนเอง ($\bar{X} = 3.53$) ด้านการสรุปผลการนิเทศแบบสอนแนะ องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การวางแผนการนิเทศแบบสอนแนะครั้งต่อไป ($\bar{X} = 3.59$) และองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสรุปผลการนิเทศแบบสอนแนะ ($\bar{X} = 3.58$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การดำเนินการนิเทศแบบสอนแนะ ($\bar{X} = 4.69$) และการสรุปผลการนิเทศแบบสอนแนะ ($\bar{X} = 4.69$) ส่วนต่ำสุด คือ การเตรียมการก่อนการนิเทศแบบสอนแนะ ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบย่อย

ในแต่ละองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการเตรียมการก่อนการนิเทศแบบสอนแนะ องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีองค์ประกอบของทีมงานคุณภาพ ($\bar{X} = 4.69$) องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสร้างทีมงาน ($\bar{X} = 4.62$) ด้านการดำเนินการนิเทศแบบสอนแนะ องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การต่อยอดประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.74$) องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.64$) ด้านการสรุปผลการนิเทศแบบสอนแนะ องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การวางแผนการนิเทศแบบสอนแนะครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.70$) และองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสรุปผลการนิเทศแบบสอนแนะ ($\bar{X} = 4.67$)

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบและองค์ประกอบย่อยของการนิเทศแบบสอนแนะ มี 3 องค์ประกอบ 10 องค์ประกอบย่อย คือ องค์ประกอบที่ 1 การเตรียมการก่อนการนิเทศแบบสอนแนะ มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การสร้างองค์ความรู้ 2) การสร้างทีมงาน 3) การมีองค์ประกอบของทีมงานคุณภาพ 4) การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษา 5) การวางแผนและเครื่องมือการนิเทศ องค์ประกอบที่ 2 การดำเนินการนิเทศแบบสอนแนะ มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การให้ผู้รับการนิเทศประเมินการทำงานของตนเอง และ 3) การต่อยอดประสบการณ์ และ องค์ประกอบที่ 3 การสรุปผลการนิเทศแบบสอนแนะ มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การสรุปผลการนิเทศแบบสอนแนะ และ 2) การวางแผนการนิเทศแบบสอนแนะครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 2) ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนการนิเทศแบบสอนแนะว่าเป็นกระบวนการเพิ่มศักยภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถ

จัดการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้น มีขั้นตอนหลักสำคัญอยู่ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการสอน และ ผู้ให้การสอนนั้นจะต้องมีความพร้อมก่อนการสอนนั้นในเรื่องการสร้างองค์ความรู้ การสร้างทีมงาน องค์ประกอบของทีมงานพัฒนาคุณภาพ การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อใช้ในกระบวนการสอนและ แผนการนิเทศและเครื่องมือการนิเทศ ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการสอนและประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย คือ การศึกษาต้นทุนเดิม การให้ครูประเมินการทำงานของตนเองและขั้นตอนย่อยตรวจสอบการนิเทศ ขั้นตอนที่ 3 การสรุปผลการสอนและ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย คือ การสรุปผลการสอนและ การวางแผนการสอนและครั้งต่อไปและสอดคล้องกับชาวนี้อยู่ สายสุดใจ (2557: 11) ที่กล่าวว่า กระบวนการหลักในการนิเทศแบบชี้แนะมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นวางแผนปฏิบัติการ ขั้นดำเนินการ และขั้นประเมินและติดตามผล

2. สภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบสอนและโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนและโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันการดำเนินการนิเทศของสถานศึกษายังไม่มีมีการดำเนินการที่ชัดเจน ไม่มีความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในการปฏิบัติการนิเทศให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552: 130) ที่ได้ทำการวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การนิเทศในสถานศึกษายังไม่เข้มแข็ง ผู้นิเทศภายในสถานศึกษายังขาดความรู้ในเนื้อหาสาระและความชำนาญในการนิเทศ การนิเทศขาดความต่อเนื่องและไม่มีระบบเท่าที่ควร และดำเนินการอย่างไม่จริงจังและไม่ได้ใช้ประโยชน์จากผลการนิเทศเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของชญาภาญจศรีเนตร (2557: 117) ที่ได้ศึกษารูปแบบการ

นิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของแจ่มนภา ล้ำจุมจัง และ มะลิวัลย์น้อยบัวทิพย์ (2559: 51-60) ที่ศึกษาแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในแบบชี้แนะสำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 ผลการศึกษพบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานนิเทศภายในแบบชี้แนะโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานนิเทศภายในแบบชี้แนะโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด และจากการวิจัยที่พบว่า สถานศึกษามีสภาพที่พึงประสงค์ในการนิเทศแบบสอนและในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนิเทศแบบสอนและเป็นกระบวนการหรือวิธีการแก้ปัญหาในการทำงาน การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน พัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพการทำงานของครูให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Hawkins and Smith (2006) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศแบบสอนและ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจในงานได้ดีขึ้น ช่วยให้การงานเกิดการเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนาความสามารถในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (2550: 452) ที่กล่าวไว้ว่า การนิเทศแบบเสนอแนะ (Coaching Techniques) เป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการแนะนำหรือเรียนรู้จากผู้ชำนาญการ ในลักษณะได้รับคำแนะนำหรือเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับการปฏิบัติงาน และยังสอดคล้องกับ Carroll, M. and Gilbert, C. (2011: 15) ที่กล่าวว่า การนิเทศแบบสอนและเป็นการให้ผู้รับการนิเทศปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่องแบบมีอาชีพ โดยให้ผู้เรียนรู้จากการลงมือกระทำ เรียนรู้จากผู้เรียน หรือจากประสบการณ์และอยู่บนพื้นฐานของงานที่ทำสอดคล้องกับหลักการปฏิบัติการนิเทศของกรมวิชาการ (2543: 14-21) ที่กล่าว

ว่า การดำเนินงานต้องปฏิบัติตามวิธีวิทยาศาสตร์ ดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ ซึ่งครอบคลุมถึง วิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การ ประเมินผลการนิเทศ ซึ่งควรจะมาจากการรวบรวม ข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่เชื่อถือได้ มีการควบคุมติดตามผลการดำเนินงาน และผลผลิตอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา

สอดคล้องกับหลักการนิเทศของ อเนก สังแสง (2540: 6) ที่กล่าวว่า การนิเทศต้องมีความ ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีกลวิธีในการนิเทศมีการ ติดตามและประเมินผลการนิเทศอย่างมีระบบ และ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา ดวง แก้ว และคณะ (2555: 95) ที่ได้สังเคราะห์งาน วิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอน พบว่า ในงานวิจัยได้เสนอปัญหาของการนิเทศการเรียน การสอนไว้ ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการนิเทศ พบ ปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมของคณะกรรมการ การนิเทศ การขาดการวางแผนร่วมกันอย่างเป็น ระบบและไม่ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาหรือความ ต้องการอย่างแท้จริงของครูผู้รับการนิเทศ รวมถึง ขาดการเตรียมบุคลากรที่จะทำหน้าที่ผู้นิเทศอย่าง เหมาะสมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ 2) ด้าน การปฏิบัติการนิเทศส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับ ความรู้ความสามารถและเวลาในการนิเทศของผู้ บริหารและครูผู้นิเทศ อีกทั้งครูผู้รับการนิเทศไม่มี ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศและไม่ได้รับการ สะท้อนการนิเทศจากผู้นิเทศ และ 3) ด้านการ ประเมินผลการนิเทศ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยว กับขาดการกำกับติดตามและประเมินผลการ นิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และไม่มีผู้รับ ผิดชอบอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย ไปใช้

1.1 ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นองค์ประกอบ หลักและองค์ประกอบย่อยที่สำคัญของการนิเทศ แบบสอนแนะสำหรับโรงเรียน ดังนั้นจึงเป็นแนวทาง ให้ ผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียนในฐานะผู้ที่ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนางานด้านวิชาการได้ นำไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินการนิเทศเพื่อให้ เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้มี ประสิทธิภาพ และเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของผู้เรียน

1.2 ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบ ของการนิเทศแบบสอนแนะที่มีความจำเป็นที่จะต้อง ได้รับการปรับปรุงพัฒนามากที่สุด คือ การสรุปผล การนิเทศแบบสอนแนะ ดังนั้นในการดำเนินงาน นิเทศควรให้ความสำคัญในขั้นสรุปผลการนิเทศแบบ สอนแนะ โดยควรมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมมากที่สุด ควรมีการ ติดตามผลการนิเทศอย่างสม่ำเสมอไม่ขาดระยะ เพราะหากมีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการ ที่ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วาง ไว้ก็จะได้ร่วมกันหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และ มี การจัดเผยแพร่ผลงานที่ประสบความสำเร็จให้เป็น แนวทางแก่บุคคลอื่นได้นำไปใช้ต่อไป

2. ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบหรือแนวทางใน การดำเนินการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 4 และนำไปทดลองใช้จริงเพื่อหา แนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสม สามารถนำไป ใช้ได้จริงและเกิดประสิทธิภาพกับทุกขนาดโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2543). *แนวทางการนิเทศช่วยสถานศึกษาปฏิรูปการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- แจ่มนภา ล้ำจุมจัง และมะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์. (2559). “แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในแบบชี้แนะสำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24,” *วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสารคาม*. 35(3): 51-60 ; พ.ศ. – ม.ย..
- ชญาภาญจ ศรีเนตร. (2557). *รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาลี มณีศรี. (2550). *การนิเทศการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณาการ.
- เชาวนีย์ สายสุดใจ. (2557). *ชุดนิเทศการดำเนินงานโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21*. ราชบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รัตนา ดวงแก้ว และคณะ. (2555). “การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน,” *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*. 5(2): 95-107 ; กรกฎาคม – ธันวาคม.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2550). *Teacher Watch*. นครปฐม: สถาบันพัฒนา ครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษา.
- สุทธนู ศรีไสย์. (2549). *หลักการนิเทศการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รายงานการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *การเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน: การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching)*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- อเนก ส่งแสง. (2540). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- Best and Kahn James V. (1993). *Research in Education*. 7th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Carroll, M. and Gilbert, C.. (2011). *On Being a Supervisee*. 2nd ed. Kew, Victoria: PsychOz Publications.

- Diaz-Maggioli, G. (2004). *Teacher-centered professional development*. Alexandria, VA: ASCD.
- Joyce, B., & Showers, B. (2002). *Designing Training and Peer Coaching: Our Needs for Learning*. United States of America: ASCD.
- Hawkins, P. and Smith, N. (2006). *Coaching, mentoring and organizational consultancy: supervision and development*. Maidenhead: Open University Press.